

*І. А. Сазонець,
д. е. н., професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та
інформаційної діяльності, Національний університет водного господарства та
природокористування, м. Рівне*
*І. Я. Зима,
к. мед. наук, головний лікар комунального закладу
"Рівненська обласна клінічна лікарня", м. Рівне*

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.24.49

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТУ СВІТОВОГО БАНКУ

I. Sazonets,
Doctors of Economics, Head of the Department of Public Administration,
Documentation and Information Activities, National University of Water and Environmental Engineering, Rivne
I. Zyma,
PhD in Medical scienc, Chief Physician of the Municipal Institution "Rivne Regional Clinical Hospital", Rivne

IMPROVEMENT OF THE HEALTH CARE MANAGEMENT SYSTEM IN THE RIVNE REGION ON THE BASIS OF THE IMPLEMENTATION OF THE WORLD BANK PROJECT

У статті доведено, що трансформація системи управління охороною здоров'я проводиться як на основі співпраці з відомими міжнародними організаціями, що працюють в сфері медичного забезпечення, вирішення гуманітарних та соціальних питань, так і й шляхом співпраці з великими фінансовими інституціями.

Доведено зміст діяльності Світового банку в проекті "Покращення охорони здоров'я на службі у людей" та визначено, що вона відповідає цілям діяльності цієї установи, зокрема його статутній меті – інвестування в розвиток людських ресурсів, зокрема шляхом удосконалювання систем охорони здоров'я.

У статті наведено досягнення Комунального закладу "Рівненська обласна клінічна лікарня", що були здобуті завдяки модернізації системи управління охороною здоров'я як на рівні держави, на рівні регіональної влади, так і безпосередньо в лікувальній установі. Безперечно важливим для роботи лікарні лишається державне фінансування медицини, але відкриваються нові механізми залучення фінансових ресурсів, серед яких: співпраця з благодійними фондами та організаціями, розвиток співпраці зі страховими компаніями, міжнародними організаціями, що

працюють в сфері надання медичних послуг та модернізації систем управління медициною, створення підрозділів лікарні, які працюють на комерційних принципах, розвиток діяльності лікарняних кас.

Проведено аналіз розподілення коштів проекту Світового банку, які будуть спрямовані як на поліпшення матеріальної бази системи охорони здоров'я в регіоні, так і на заходи інституційного характеру, що спрямовані на вдосконалення системи управління охороною здоров'я в регіоні. Серед них: розробка та запуск програмного забезпечення; створення Центру обробки даних закладів охорони здоров'я; впровадження комплексної системи захисту інформації; розробка та підтримка інформаційного веб-порталу щодо хвороб системи кровообігу; розробка мультимедійного навчального курсу "Особливості роботи з групами ризику"; проведення інформаційної кампанії щодо популяризації веб-сайту, гарячої лінії та здорового способу життя; проведення навчань медичного персоналу.

The article shows that the transformation of health care management system is carried out both on the basis of cooperation with well-known international organizations working in the field of medical care, solving humanitarian and social issues, and also through cooperation with large financial institutions.

The content of the World Bank's activity in the project "Improvement of health care in the service of people" is proved and it is consistent with the goals of this institution, in particular its statutory goal of investing in human resources development, in particular by improving health care systems;

The article presents the achievements of the Municipal Institution "Rivne Regional Clinical Hospital", which were acquired through the modernization of the health care management system at the state level, at the level of regional authorities and directly in the medical institution. Undoubtedly important for the hospital's work is the state financing of medicine, but new mechanisms for attracting financial resources are opening, including: cooperation with charitable foundations and organizations, development of cooperation with insurance companies, international organizations working in the field of provision of medical services and modernization of medical management systems, the establishment of hospital units working on commercial principles, the development of hospital cash departments;

The analysis of distribution of the funds of the World Bank project aimed at improving the material base of the health care system in the region and on institutional measures aimed at improving the health care management system in the region was conducted. Among them: development and launch of software; Establishment of the Center for data processing of health care institutions; introduction of integrated information security system; development and support of an informational web-portal on circulatory system diseases; development of multimedia training course "Peculiarities of working with risk groups"; conducting an information campaign on the promotion of a website, a hotline and a healthy lifestyle; conducting exercises for medical staff.

Ключові слова: вдосконалення, система, управління, охорона, здоров'я, Рівненська область, інституції, Світовий банк, проект.

Key words: improvement, system, management, health, health, Rivne region, institutions, World Bank, project.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасна система управління охороною здоров'я в Україні базується на співпраці та координації діяльності органів державного управління, науково-дослідних установ та університетів, що працюють в сфері медичної науки, потужних регіональних лікувальних установ та лікувальних закладів низового рівня, що працюють у

сільській місцевості та в містах і можуть провести первинну діагностику та надати первинну та загальну медичну допомогу. Одним з потужних регіональних закладів охорони здоров'я є комунальний заклад Рівненська обласна клінічна лікарня. Рівненська обласна клінічна лікарня на теперішній час поєднує в собі класичні підходи в наданні медичної допомоги, що були

сформовані в умовах адміністративно-командної системи та системи масового соціального забезпечення та нові підходи в організації надання медичних послуг, в основі яких закладено страхові, накопичувальні та комерційні принципи.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Серед вчених, що досліджують проблеми державного управління лише незначна частина приділяла увагу питання управління охороною здоров'я. Найбільш комплексно питання управління системою охорони здоров'я розглядалися в працях Білинської М.М. [3]. Окремі проблеми, що пов'язані з функціонуванням системи охорони здоров'я на національному рівні досліджували Волянський П.Б., Іванов Ю.Б., Карамішев Д.Ф., Куценко В.І. В представленому дослідженні буде подано спробу поєднати питання державного управління охороною здоров'я та діяльність потужного фінансового інституту.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Необхідно зазначити, що співпраця з міжнародними організаціями є одним з найбільш перспективних напрямів модернізації системи управління охороною здоров'я в регіональних закладах охорони здоров'я. Відомі світові фундації, що функціонують в системі охорони здоров'я, працюють не тільки безпосередньо з хворими та особами, що потребують допомоги, але й роблять це шляхом співпраці з лікарнями та соціальними установами. Метою поданої публікації є розкриття сутності співпраці Світового банку із вітчизняною системою управління охороною здоров'я в тому числі на рівні регіону та закладу охорони здоров'я.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Рівненська обласна клінічна лікарня є провідним лікувально-діагностичним закладом Рівненської області. Щороку на 725 стаціонарних ліжках вона приймає більше 23 тисяч пацієнтів. Рівень відвідувань консультативної поліклініки, що функціонує на базі лікарні, становить близько 200 тисяч пацієнтів на рік. У колективі закладу — 7 заслужених лікарів України, 13 кандидатів медичних і 1 — кандидат технічних наук. Колектив лікарні постійно працює над вдосконаленням своєї фахової майстерності, впроваджує новітні світові медичні досягнення. У 2017 році оновлено діагностичне обладнання в клінічній лабораторії, створено відділення інтервенційної радіології, де налагоджено надання допомоги хворим з гострим коронарним синдромом з усієї області; розпочав функціонувати Центр ортопедії, травматології та вертебрології, де надзвичайно активно впроваджуються новітні методики оперативних втручань, якими раніше в області не займався ніхто [2].

Наведені вище досягнення Комунального закладу "Рівненська обласна клінічна лікарня" були досягнуті завдяки модернізації системи управління охороною здоров'я як на рівні держави, на рівні регіональної влади, так і безпосередньо в лікувальній установі. Безпе-

речно важливим для роботи лікарні лишається державне фінансування медицини, але відкриваються нові механізми залучення фінансових ресурсів, серед яких: співпраця з благодійними фондами та організаціями, розвиток співпраці зі страховими компаніями, міжнародними організаціями, що працюють в сфері надання медичних послуг та модернізації систем управління медициною, створення підрозділів лікарні, які працюють на комерційних принципах, розвиток діяльності лікарняних кас.

Крім цих напрямів, спільна діяльність Комунального закладу "Рівненська обласна клінічна лікарня" з міжнародними організаціями проводиться і в іншому напрямі. Прикладом цього є співпраця з потужною фінансовою інституцією — Світовим банком. Як відомо, світовий банк — це фінансова інституція, що здійснює інвестиційно-фінансову діяльність в усьому світі [6].

Світовий банк, заснований в 1944 році, є однією з найбільших у світі організацій, що надають допомогу з метою розвитку. Банк у цей час здійснює свою діяльність більш ніж в 100 країнах, що розвиваються, здійснюючи фінансову й консультативну допомогу з метою підвищення рівня життя й поліпшення життя найбіднішого населення. Банк розробляє стратегії допомоги для кожної зі своїх країн-клієнтів у співробітництві з державними органами, неурядовими організаціями й приватним сектором. Представництва Банку в різних країнах світу займаються реалізацією його програм, підтримують зв'язок з урядом і цивільним суспільством і сприяють більше глибокому розумінню проблем розвитку. Банк використовує свої фінансові ресурси, висококваліфікований персонал і велику базу знань для надання допомоги кожній із країн, що розвиваються, у процесі забезпечення стабільного, стійкого розвитку, заснованого на принципах соціальної справедливості. Основна увага приділяється наданню допомоги найбільш вразливим групам населення й найбіднішим країнам, однак всім своїм клієнтам Банк ставить перед собою такі цілі: інвестування в розвиток людських ресурсів, зокрема шляхом удосконалення систем охорони здоров'я; концентрація зусиль на соціальному розвитку, залученні широких верств населення до вирішення проблем розвитку, удосконалюванні методів керування й нарощуванні інституціонального потенціалу як основних факторів зниження рівня бідності; зміцнення здатності урядів надавати якісні послуги, забезпечення ефективності й прозорості їхньої діяльності; охорона довкілля; підтримка й стимулювання розвитку приватного підприємництва; підтримка реформ, спрямованих на макроекономічну стабілізацію, що забезпечує умови для інвестицій і довгострокового планування [4].

Проблеми реформування охорони здоров'я в Україні є масштабними, потенційно інвестиційно привабливими та такими, що мають велику соціальну значущість. Саме тому всесвітня фінансова інституція глобального масштабу реалізує в Україні грантову програму, складовою частиною якою є Рівненська область та вдосконалення діяльності Рівненської обласної клінічної лікарні.

Однією зі значущих подій останніх років в управлінні медичним закладом є його участь у проекті Світового банку "Покращення охорони здоров'я на службі у людей". Зокрема, в рамках попередніх двох етапів реалізації проекту до обласної лікарні було поставлено ангиографічну операційну та кардіоваскулярний сканер. Також у рамках реалізації проекту планують закупити витратні матеріали для цього центру. Третій етап поставки медтехніки у 2017 році дозволив придбати: дефібрилятор/монітор — 3 шт., електрокардіограф 12 канальний — 4 шт., монітор реанімаційно хірургічний — 10 шт., імунологічний аналізатор — 1 шт., зовнішній кардіостимулятор — 2 шт., аспіратор — 2 шт. Всього 22 одиниці сучасного медичного обладнання. Це все дозволить обладнати операційну та палати інтенсивної терапії відповідно до сучасних стандартів [2].

Необхідність реалізації цього проекту в Україні і зокрема, за участю Рівненської обласної клінічної лікарні пов'язана з необхідністю модернізації фінансування охорони здоров'я за умов підвищення соціальних стандартів медичного забезпечення. Фінансування є однією з головних функцій системи охорони здоров'я, від ефективності організації якої прямо залежить успіх та стабільність виконання решти функцій цієї системи (управління, забезпечення ресурсами та надання послуг). Забезпечення адекватного своєчасного та раціонального фінансування системи дозволяє покращити рівність доступу населення до основних медичних послуг, і сприяє стимулюванню постачальників медичних послуг до надання медичних послуг відповідної якості при одночасному забезпеченні економічної ефективності [1].

У межах запропонованого кластеру Проекту планується протягом п'яти років запровадити в Україні нову систему фінансування лікарень, яка базується на використанні класифікації пролікованих випадків стаціонарної допомоги з використанням системи DRG (діагностично-споріднених груп — ДСГ), яка сприятиме адекватному визначенню місця надання медичної допомоги, підвищенню ефективності використання переданих лікарням фінансових, кадрових та матеріально-технічних ресурсів оптимізації мережі закладів охорони здоров'я вторинного та третинного рівнів, підвищенню якості та доступності надання медичної допомоги, переходу до фінансування постачальників медичних послуг відповідно до обсягу наданої медичної допомоги, її складності та якості. Крім Рівненської області, до кластеру проекту входять Закарпатська, Волинська, Львівська, Полтавська, Вінницька, Дніпропетровська та Запорізька області.

Рівненська область входить до складу учасників Проекту з субпроектом "Підвищення ефективності лікування та профілактики хвороб системи кровообігу в Рівненській області на період з 2015 по 2020 роки". Фінансування субпроекту передбачено з двох частин: кошти Світового банку — 25 млн дол., та кошти обласного бюджету — 2,5 млн дол. [1]

Основними цілями субпроекту в Рівненській області визначені:

1. Покращення функціонування та взаємодії первинної, вторинної та третинної ланок надання допомоги хворим на ХСК (хвороби системи кровообігу).

2. Покращення обізнаності населення щодо профілактики хвороб системи кровообігу.

У рамках субпроекту для досягнення поставлених цілей заплановано:

1. Провести капітальний ремонт та реконструкцію 105 закладів охорони здоров'я первинного рівня: фельдшерсько-акушерських пунктів в лікарські амбулаторії. Об'єкти розташовані в кожному районі області.

2. Закупити медичне обладнання для серцево-судинного центру Рівненської обласної клінічної лікарні, лікарських амбулаторій, центральних районних та міських лікарень.

3. Закупити вироби медичного призначення для серцево-судинного центру РОКЛ.

4. Закупівлю 18 автомобілів швидкої медичної допомоги класу В для центральних районних та міських лікарень.

5. Розробка та запуск програмного забезпечення для супроводу електронного реєстру груп ризику з інтеграцією до державної системи eHealth.

6. Створення Центру обробки даних закладів охорони здоров'я.

7. Впровадження комплексної системи захисту інформації.

8. Розробка та підтримка інформаційного веб-порталу щодо хвороб системи кровообігу.

9. Розробка мультимедійного навчального курсу "Особливості роботи з групами ризику".

10. Проведення інформаційної кампанії щодо популяризації веб-сайту, гарячої лінії та здорового способу життя.

11. Проведення навчань медичного персоналу (сімейних лікарів, спеціалістів, менеджерів ЗОЗ) щодо профілактики та лікування хвороб системи кровообігу [1].

Реалізація субпроекту передбачена в 2015—2020 рр. До участі в реалізації Субпроекту залучені:

1) центри первинної медико-санітарної допомоги,

2) центральні (міські та районні) лікарні,

3) обласна клінічна лікарня,

4) обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики,

5) центр здоров'я [1].

Орієнтовні показниками, що дадуть змогу оцінити результати реалізації Субпроекту:

1) первинний вихід на інвалідність від хвороб системи кровообігу серед населення віком 18+ років на 10 тис. населення 18+ років досягне — 9,7 проти 11,0 до дії субпроекту;

2) смертність від хвороб системи кровообігу серед населення віком 18+ років на 10 тис. населення 18+ років зменшити до 116,3 із 117,3;

3) частку фінансування ЗОЗ первинного рівня області до фінансування ЗОЗ вторинного рівня, збільшити з 31,5 до 53,0%.

4) підвищення професійного рівня медичного персоналу первинного, вторинного та третинного рівнів надання медичної допомоги по лікуванню ХСК;

5) створення електронного реєстру пацієнтів із хворобами системи кровообігу та групи ризику;

6) реорганізацію 26 ФАПів, які обслуговують більше 1000 осіб у 26 лікарських амбулаторій;

7) провести ремонтні роботи та реконструкцію в 79 діючих ЛА;

8) підвищити обсяг надання медичної допомоги пацієнтам з ХСК у закладах всіх рівнів;

9) забезпечити серцево-судинний центр обласної клінічної лікарні медичним обладнанням та виробами медичного призначення;

10) покращити обізнаність населення щодо профілактики хвороб системи кровообігу;

11) закупити 18 автомобілів класу В для транспортування хворих з ХСК до серцево-судинного центру Рівненської обласної клінічної лікарні [1].

ВИСНОВКИ

Трансформація системи управління охороною здоров'я проводиться як на основі співпраці з відомими міжнародними організаціями, що працюють у сфері медичного забезпечення, вирішення гуманітарних та соціальних питань, так і шляхом співпраці з великими фінансовими інститутціями. Прикладом такої інституції є Світовий банк;

діяльність Світового банку в проекті "Покращення охорони здоров'я на службі у людей" відповідає цілям діяльності цієї установи, зокрема його статутній меті — інвестування в розвиток людських ресурсів, зокрема шляхом удосконалювання систем охорони здоров'я;

наведені досягнення Комунального закладу "Рівненська обласна клінічна лікарня" були досягнуті завдяки модернізації системи управління охороною здоров'я як на рівні держави, на рівні регіональної влади, так і безпосередньо в лікувальній установі. Безперечно важливим для роботи лікарні лишається державне фінансування медицини, але відкриваються нові механізми залучення фінансових ресурсів, серед яких: співпраця з благодійними фондами та організаціями, розвиток співпраці зі страховими компаніями, міжнародними організаціями, що працюють в сфері надання медичних послуг та модернізації систем управління медициною, створення підрозділів лікарні, які працюють на комерційних принципах, розвиток діяльності лікарняних кас;

Рівненська область входить до складу учасників Проекту з субпроектом "Підвищення ефективності лікування та профілактики хвороб системи кровообігу в Рівненській області на період з 2015 по 2020 роки". До реалізації проекту в регіоні залучені: центри первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД), центральні (міські та районні) лікарні, обласна клінічна лікарня, обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики, центр здоров'я.

Кошти проекту світового банку будуть спрямовані як поліпшення матеріальної бази системи охорони

здоров'я в регіоні, так і на заходи інституційного характеру, що спрямовані на вдосконалення системи управління охороною здоров'я в регіоні, серед них: розробка та запуск програмного забезпечення для супроводу електронного реєстру груп ризику з інтеграцією до державної системи eHealth; створення Центру обробки даних закладів охорони здоров'я; впровадження комплексної системи захисту інформації; розробка та підтримка інформаційного веб-порталу щодо хвороб системи кровообігу; розробка мультимедійного навчального курсу "Особливості роботи з групами ризику"; проведення інформаційної кампанії щодо популяризації веб-сайту, гарячої лінії та здорового способу життя; проведення навчань медичного персоналу (сімейних лікарів, спеціалістів, менеджерів ЗОЗ) щодо профілактики та лікування хвороб системи кровообігу.

Література:

1. Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей. Спільний зі світовим банком проект МОЗ України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://wb.moz.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Комунального підприємства "Рівненська обласна клінічна лікарня" Рівненської обласної ради [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://rokl.rv.ua/>

3. Державне управління реформуванням системи охорони здоров'я в Україні: навч.-наук. вид. / авт. кол.: М.М. Білинська, Я.Ф. Радиш, І.В. Рожкова та ін.; за заг. ред. проф. М.М. Білинської. — К.; Львів: НАДУ, 2012. — 240 с.

4. Світовий банк [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

5. Рівненська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rv.gov.ua/sitenew>

6. Інтерв'ю І.Я Зими [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://rivnepost.rv.ua/news/>

References:

1. Joint project with the World Bank Ministry of Health of Ukraine (2018), "Improving health at the service of people", available at: <http://wb.moz.gov.ua/> (Accessed 01 Nov 2018).

2. Official site of the Communal Enterprise "Rivne Regional Clinical Hospital" of the Rivne Regional Council (2018), available at: <https://rokl.rv.ua/> (Accessed 01 Nov 2018).

3. Bilyns'ka, M. M. Radysh, Ya. F. and Rozhkova, I. V. (2012), Derzhavne upravlinnia reformuvanniam systemy okhorony zdorov'ia v Ukraini [Public administration of the reform of the health care system in Ukraine], NADU, L'viv, Ukraine.

4. wikipedia (2018), "The World Bank", available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (Accessed 01 Nov 2018).

5. Rivne Regional State Administration (2018), available at: <http://www.rv.gov.ua/sitenew> (Accessed 01 Nov 2018).

6. Zima, I. Ya (2018), "Interview", available at: <https://rivnepost.rv.ua/news/> (Accessed 01 Nov 2018).

Стаття надійшла до редакції 03.11.2018 р.